

EVOLUCIÓ TRIMESTRAL DELS PROGRAMES DE DDR DURANT 2005

3r trimestre (juliol-setembre 2005)

En l'àmbit dels programes de **Desarmament, Desmobilització i Reintegració** (DDR) d'antics combatents, va prosseguir el treball de les diferents iniciatives internacionals. En primer lloc, es troba l'**aproximació integrada** que realitzen aquest any les mateixes **Nacions Unides**. En un esforç per implantar els programes de DDR com una eina en el procés de construcció de pau, l'organisme internacional pretén compilar els diferents treballs que realitzen les seves diferents agències per a poder així oferir una aproximació conjunta i duradora a llarg termini.

Més concretament, es pretén establir una guia de mecanismes complets per a garantir la coordinació dintre d'aquest sistema, donant un especial èmfasi a la **dimensió de gènere** i atenció als **menors-soldat**. La flexibilitat, la interconnexió entre fases, la comprensió a fons de les causes del conflicte i les campanyes de sensibilització públiques per a la reconciliació són algunes altres de les directrius a seguir en aquesta iniciativa.

Com ja es va apuntar en el trimestre anterior, un altre projecte paral·lel i complementari és el del **govern de Suècia**, conegut com la **Iniciativa d'Estocolm**¹ en matèria d'anàlisi dels aspectes a millorar en aquest tipus de programes. Per a realitzar-lo, s'han creat tres grups de treball sobre tres aspectes temàtics diferents per a dur-los a discussió.

Grups de Treball de la Iniciativa d'Estocolm

- **Grup 1. DDR en els processos de pau:** DDR com una eina pel mediador en el procés de pau.
 - *Construcció d'estratègies efectives de mediació:* coneixement de les parts i els seus interessos, creació d'espais de confiança.
 - *Seqüència del DDR en el procés i la seva implantació:* simetria en el poder entre les parts, identificar els aspectes forts i dèbils del DDR per a saber quan dur-los a terme.
 - *Oportunitat de transformació del conflicte:* també de la societat, creació d'oportunitats en formació, i llocs de treball en la fase de reintegració.
- **Grup 2. Mecanismes de finançament del DDR en les seves diferents fases:** discussió no només centrada en el debat sobre la disponibilitat de finançament, sinó també respecte la coherència, el lideratge, coordinació i implantació.
 - *Emmarcats en els d'operacions de manteniment de la pau.*
 - *Cada operació de DDR es relaciona estretament amb les condicions locals i les característiques del procés de pau pertinent.*
 - *Necessitat d'identificar els actors en el procés.*
 - *No sempre hi ha finançament en les primeres fases del programa.*
 - *Diferents temps en el finançament pels suports a curt i llarg termini.*
 - *Fossilització en el comportament del donant.*
 - *Necessitat de crear mecanismes de finançament immediat.*
 - *Clarificació dels diversos mecanismes i criteris a nivell nacional.*
 - *Deficiències en els processos de planificació, implantació i seguiment.*
 - *Millora en la mobilització de recursos domèstics.*
 - *Creació d'uns estàndards mínims en els processos de desmobilització i reintegració iniciats a curt termini.*
 - *Discussió sobre la legitimitat d'incloure l'aspecte de les armes lleugeres en l'estructura.*
- **Grup 3. Reintegració i construcció de pau:**
 - *Establiment de la definició de reintegració:* relació crítica entre seguretat i desenvolupament amb dimensions temporals i en el marc d'un procés multidimensional.
 - *Repte de trencar l'estructura politicomilitar existent per incloure els actors de desenvolupament.*
 - o Reintegració econòmica:
 - ☞ Dificultat de proveir estils de vida sostenible als antics combatents, relació amb l'explotació de recursos naturals.
 - ☞ Creació de llocs de treball a curt i llarg termini.
 - ☞ Cerca d'alternatives a la creació de llocs de treball per l'Estat.
 - o Reintegració social:
 - ☞ Reconstrucció del capital social i enfortiment de la seva cohesió.

¹ Vegeu la documentació complerta de l'Iniciativa d'Estocolm a http://www.sweden.gov.se/sb/d/4890;jsessionid=ayw4lLzsl9p_

Anàlisi dels programes de DDR durant 2005

- ☞ Provisió de justícia com un element clau.
- Reintegració política:
 - ☞ Inclusió de les necessitats i aspiracions dels afectats pel conflicte.
 - ☞ Debilitat molt marcada en aquest tipus de programes.
- Gestió institucional i aspectes operacionals:
 - ☞ Diversitat de programes i mecanismes que dificultin el fet de crear una aproximació coherent.
 - ☞ Percepcions i expectatives sobre informació pública, comunicació i estratègies d'educació.
 - ☞ Inclusió del sector privat en la reintegració econòmica.
 - ☞ Balanç de les intervencions a curt, mig i llarg termini: reinserció i reintegració, justícia transicional, entre altres aspectes.

Esdeveniments més rellevants del trimestre

La següent taula mostra l'evolució dels **principals contextos** amb programes de DDR en marxa durant els últims tres mesos:

Països que han sigut objecte d'atenció internacional en matèria de DDR	
País	Comentari
Afganistan	La UNAMA va anunciar que, després d'haver-se finalitzat les fases de desarmament i desmobilització, la fase de reintegració d'antics combatents està prevista que duri un any més, aproximadament. Per la seva banda el desmantellament dels grups armats il·legals pot veure's afectat pel procés electoral que viu el país. Per la seva banda, UNICEF va anunciar l'inici de la desmobilització d'uns 4.000 menors-soldat a l'oest del país. Es calcula la presència de 8.000 menors-soldat en aquesta regió.
Angola	El principal grup opositor i antic grup armat d'oposició UNITA va criticar la lentitud en l'aplicació dels programes de rehabilitació dels seus excombatents malgrat les promeses realitzades pel govern sud-africà.
Burundi	Els líders dels grups armats d'oposició van lliurar les seves armes a la ONUB en un gest simbòlic de renúncia a la violència armada i com a mostra de la disposició a governar després de la celebració del procés electoral, del qual l'antic líder del CNDD-FDD, P. Nkurunziza, va resultar vencedor. No obstant això, centenars de desmobilitzats van mostrar el seu descontentament per la implantació del programa de desmobilització, exigint en alguns casos el seu dret a acollir-se, així com altres casos on es van reclamar els pagaments endarrerits. Per part seva, les FFAA van manifestar que la desmobilització dels antics grups armats d'oposició ja ha estat donada per conclosa, ja que solament falten alguns membres de les FAB (antigues FFAA estatals) i de les milícies progovernamentals joves guardians de la pau.
Côte d'Ivoire	A principis de trimestre, el Govern i les Forces Nouvelles havien acordat un nou calendari per al procés de desarmament i desmobilització dels excombatents. A més, l'acord també preveia el desarmament de les milícies progovernamentals que operen al sud del país a partir del 20 d'agost i l'aprovació d'una sèrie de lleis per part del President, L. Gbagbo, de forma immediata. Posteriorment, portaveus de l'oposició van assegurar estar tècnicament preparats per a iniciar la fase de desarmament, encara que van mostrar la seva disconformitat amb la legislació existent, que des de la mediació realitzada pel president de Sud-àfrica, T. Mbeki, es van considerar vàlides. Aquesta sèrie de discussions pràcticament impossibilita la possibilitat de celebrar les eleccions en la data prevista. Per altra banda, els grups armats de la regió oest (UPERGO, AP-WE i FLGO) es van comprometre a iniciar el seu desarmament a partir del 24 d'agost.
Indonèsia	En el marc dels acords de pau, el grup armat d'oposició GAM va accedir a lliurar una quarta part del seu arsenal d'armament durant la segona setmana de setembre. Com a contrapartida, el Govern va complir el seu compromís de desmobilitzar 6.000 efectius dels seus FFAA.
Libèria	72.948 desmobilitzats han entrat en Programes de rehabilitació i reintegració, 35.448 dels quals en Programes pel PNUD. Aproximadament 26.000 persones estan a l'espera de formar part dels programes de rehabilitació i reintegració, però hi ha una falta de fons que ascendeix a 18,5 milions de dòlars, malgrat la contribució dels EUA amb 15 milions de dòlars, 9,5 de la Comissió Europea i 3,4 del govern suec.
RCA	Es va iniciar el desarmament a la província de Nana-Grébizi, al nord-oest del país. S'han identificat unes 300 persones a la zona que haurien d'entrar al programa de DDR pertanyents al PRAC. Des de l'UNDP es va advertir de l'existència d'un lapse de temps massa extens entre el desarmament i l'inici de la reintegració. A més, el Govern

Anàlisi dels programes de DDR durant 2005

	calcula que hi ha unes 50.000 armes lleugeres circulant il·legalment al país.
RD Congo	El Govern de Transició va mantenir la seva postura de desarmar de manera forçada els milicians rwandesos del FDLR que operen al país, després de la falta d'interès que el grup armat ha mostrat pel programa voluntari de Desmobilització i Repatriació. Tant el Secretari General de l'ONU com la MONUC hi van mostrar el seu suport. Aquesta missió de manteniment de la pau va designar 6 zones d'acantonament per als entre 13.000 i 15.000 excombatents rwandesos que s'esperaven en el Programa. Per altra banda, es va completar el DDR de 3.200 milicians a Mushaki (est del país). Els excombatents ja formen part de les noves FFAA i es desplegarà immediatament a la zona d'Ituri. Per altra banda, els antics combatents de l'ètnia hutu van manifestar la seva disposició a tornar al seu país d'origen, Rwanda. En canvi, 400 combatents del grup armat ugandès LRA van seguir ignorant les amenaces de patir greus conseqüències si no abandonen el país.
Sierra Leone	Des que el programa <i>Arms for Development</i> de PNUD es va iniciar l'any 2003, 2.500 armes lleugeres han estat recol·lectades i 33 localitats n'han estat beneficiàries.

Cal esmentar a part el context **d'Haití**, on el general brasiler O. Texeira da Matta va substituir A. Ribeiro com a comandant de la força militar de la MINUSTAH. Mentrestant la comunitat internacional va continuar mostrant la seva preocupació per la situació de la seguretat, el Secretari General de l'ONU va demanar a diversos governs un **desplegament addicional d'efectius per a la MINUSTAH**, entre els quals Canadà, França i els EUA, que va aprovar una esmena per a **frenar la transferència d'armes lleugeres des dels EUA al govern d'Haití**, expressant la seva preocupació per la participació de la policia haitiana en la violència i els abusos de drets humans existents en el país. Per altra banda, El President interí, G. Latortue, va assegurar que **els efectius de les FAd'H haurien d'haver tingut un paper en la lluita contra els grups armats** que operen en els barris més marginals de Port-au-Prince, i va lamentar haver claudicat davant la pressió de la comunitat internacional per a deixar de treballar estretament amb qui ell va qualificar com els "combatents per a la llibertat" i amb alguns dels seus líders que han aparegut públicament. Des de la MINUSTAH es van reconèixer les **dificultats** amb les quals es troben per a portar a terme **operacions en l'àmbit urbà**, a causa del requeriment d'una elevada especialització.